

Glöm inte mässling. Om sjukdomen och vaccination av vuxna

Maria Rotzén Östlund

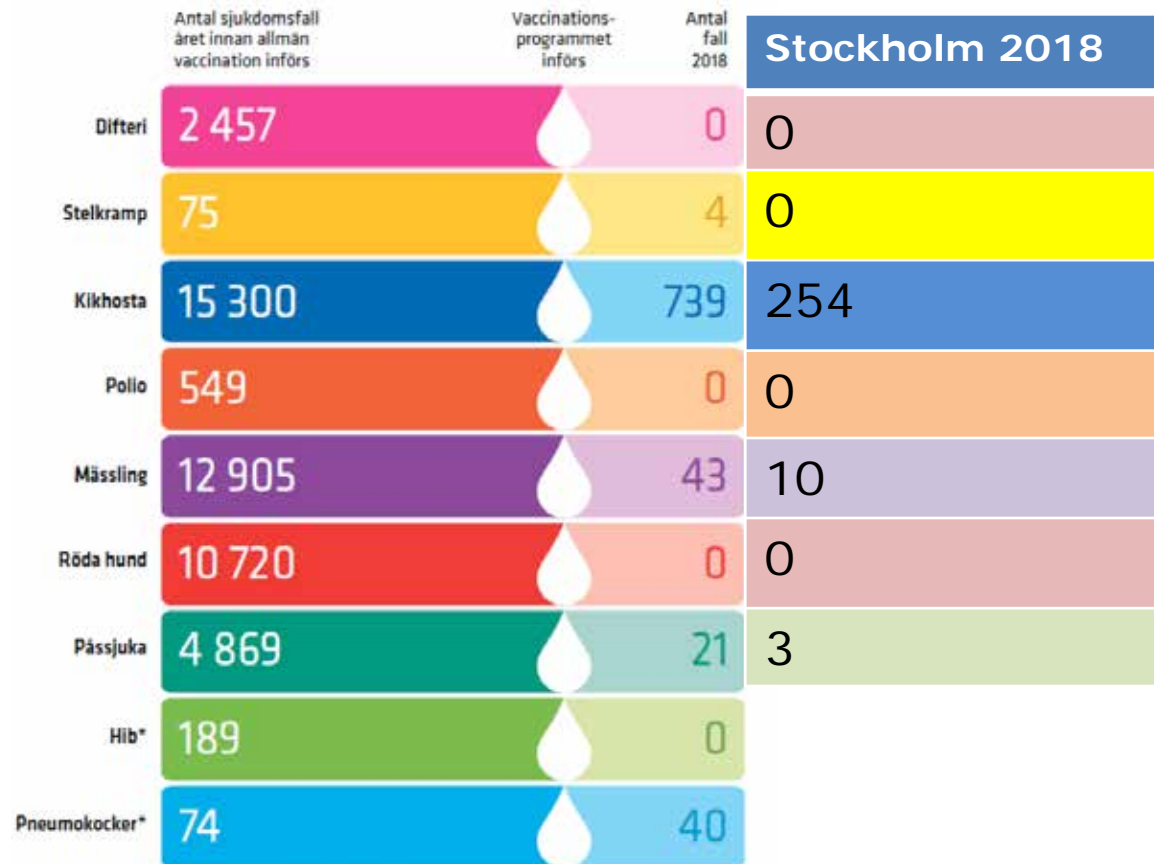
Biträdande smittskyddsläkare

Ordförande expertgrupp läkemedel för
vaccinationer

Mässling

- Luftburen smitta, mycket smittsamt!
- Inkubationstid 10-11 dagar (max 18 dgr)
- Första symptomen ofta torrhosta, snuva, feber, halsont, ibland irritation i ögonen
- **Utslag efter 3-4 dagar**, börjar vanligen i ansiktet/bakom öronen, Kopliks fläckar
- Smittsam ungefär 4 dagar före till cirka 4 dagar efter utslagsdebut
- Gravida, barn under 18 månader, immunsupprimerade har högre risk för allvarlig sjukdom
- Sjukdom ger livslångt skydd!

Vaccin fungerar!

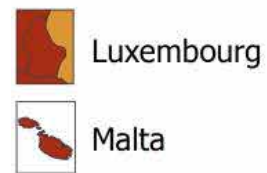
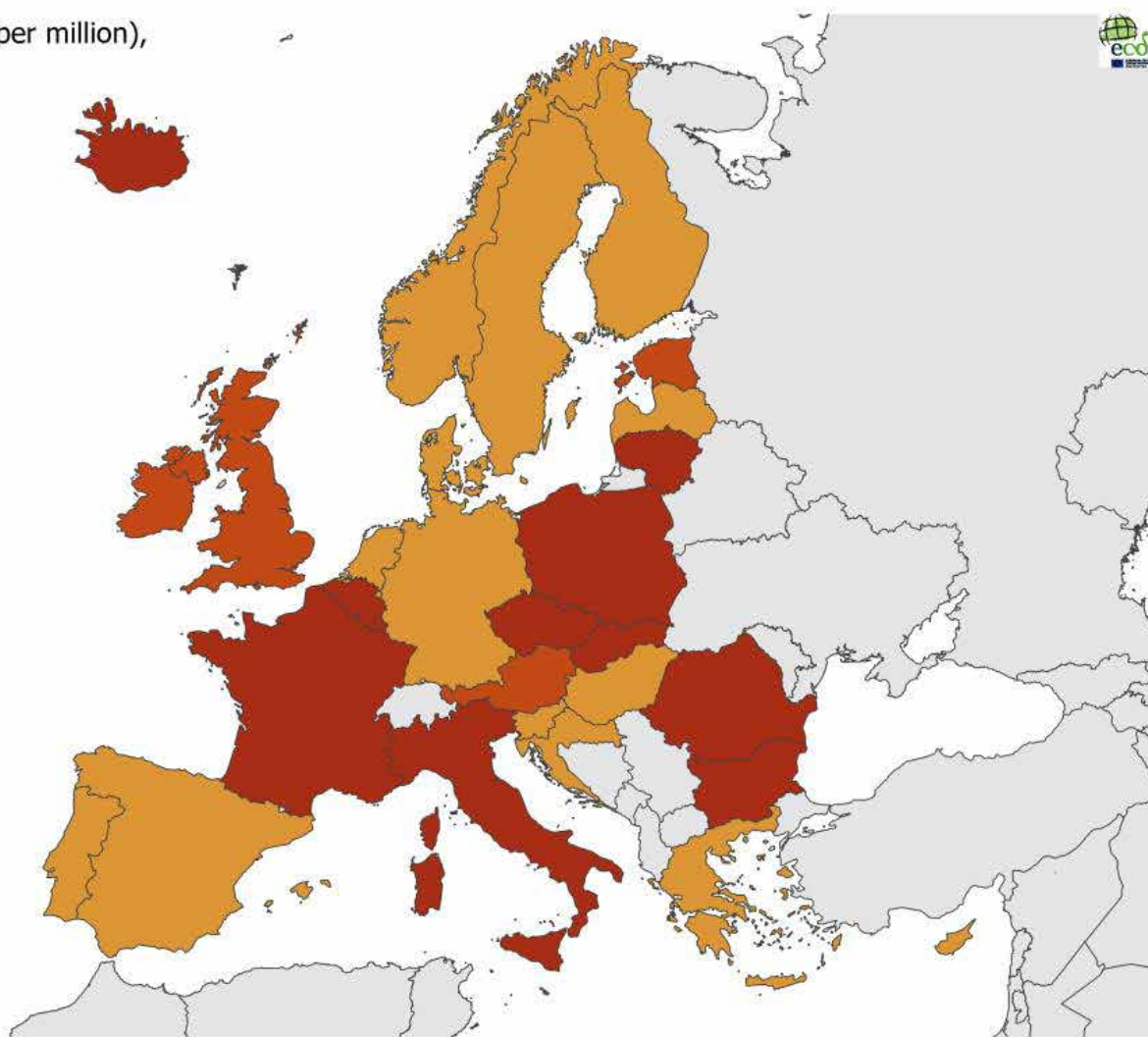
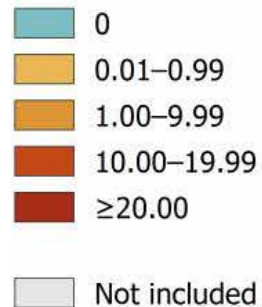
Grafik: Folkhälsomyndigheten, samt statistik från Smst

Mässling 2018, Region Stockholm

- Smittland 2018: Polen, Ukraina, Irak, Thailand, Kroatien och Indien
- Större smittskyddsåtgärder för fem av fallen.
 - Väntat i öppna väntrum, sökt på flera vårdenheter.
 - Inga sekundärfall till något av 2018 år fall

Notification rate of measles (per million),
August 2018–July 2019

2018, Europa (WHO)

- 82 500 fall
- 72 dödsfall
- 60% sjukhusvård

Inte längre mässlingsfria länder...

Fyra länder i Europa tappar status som mässlingsfria

Världshälsoorganisationen WHO varnar för att mässling sprids i Europa. Fyra länder där sjukdomen tidigare varit utrotad förlorar nu sin status som mässlingsfria.

Sara Pramsten
sara.pramsten@lakartidningen.se

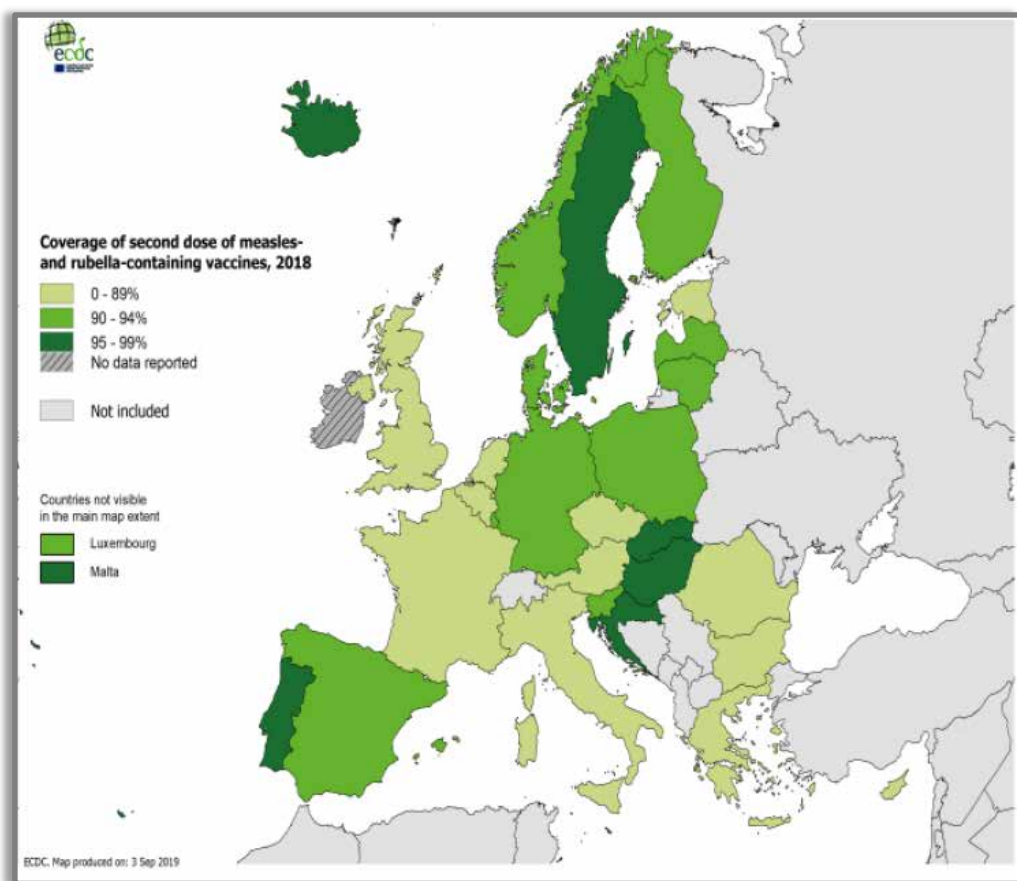
Det är Storbritannien, Grekland, Tjeckien och Albanien som enligt WHO inte längre kan räknas som mässlingsfria. Förra året hade Storbritannien 914 bekräftade fall av mässling, Albanien 1 466, Grekland 2 193 och Tjeckien cirka 200.

– Återetablerandet av mässling är oroande. Om inte vaccinering genomförs och upprätthålls i alla samhällen kommer både barn och vuxna att lida i onödan och vissa kommer tragiskt nog att dö, säger Günter Pfaff vid WHO:s avdelning för mässling och röda hund, uppger TT/AFP.

Enligt WHO rapporterades nästan 90 000 fall av mässling i Europa under årets första sex månader. Under hela förra året konstaterades drygt 84 000 fall.

- Storbritannien
- Grekland
- Tjeckien
- Albanien

Vaccinationstäckning

- Fem länder har $f n > 95\%$ vaccinationstäckning för både första och andra dosen:
 - Sverige
 - Malta
 - Slovakien
 - Ungern
 - Portugal

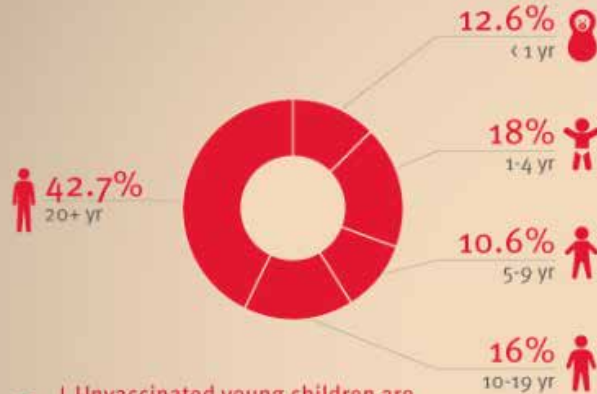
Measles in Europe

EU/EEA countries, July 2019

Measles affects all age groups

Age distribution of cases in July

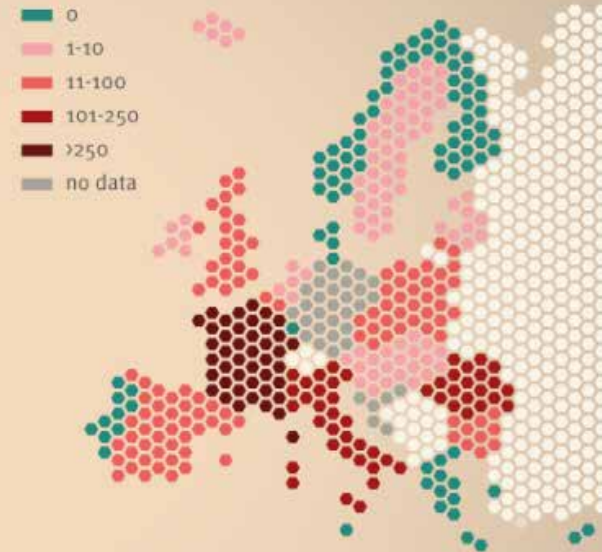

 Unvaccinated young children are at the highest risk of measles and its complications, which can be fatal.

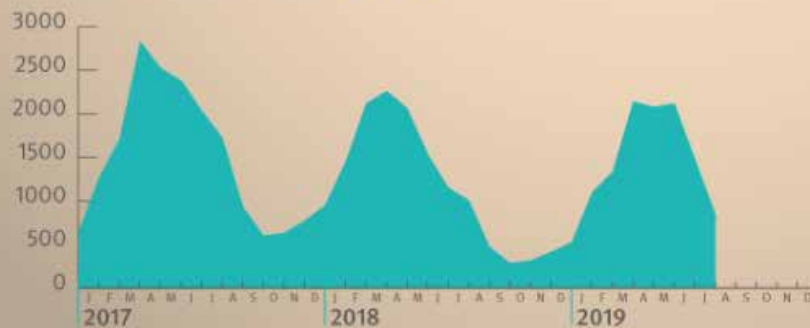
 Having measles later in life can also be very serious. Most EU/EEA cases are in teenagers and adults.

Countries affected in July

839 cases were reported by 20 countries

Measles cases 2017-2019

Check your vaccination status

Whatever your age or wherever you travel, vaccination protects both you and those who are too young to be vaccinated.

Vaccinet

- Levande försvagat
- Finns i Sverige endast i kombination med röda hund och påssjuka
 - (MPR = morbilli, parotit och rubella)
- Ingår i allmänna barnvaccinationsprogrammet
 - 18 månader
 - Åk 1-2

Mässlingsvaccination

- **Vuxna, ovaccinerade**
 - Vaccineras med två doser MPR (upphandlat M-M-RVAXPRO), med minst en månads mellanrum
 - Obs! Ej till gravida, ej till gravt immunsupprimerade
- **Yngre än 18 månader**
 - Kan vaccineras från 9 månader (ibland 6 månader)
 - Vaccinerad före 12 månader - > måste få ny första dos

Vem är inte skyddad mot mässling?

- Födda mellan 1960-1981
 - -> Flera av våra fall i Stockholm de senaste åren är medelålders hemvändande turister!
- Yngre än 18 månader
- De som avstått vaccin

Handläggning

- Patienter med misstänkt mässling
 - Ska handläggas på infektions- eller barnklinik med slussade rum.
- Patient med konstaterad mässling
 - Se handlingsprogram på www.smittskyddstockholm.se

Handläggning vid misstanke om och vid bekräftad mässling

Smittskyddsläkarens riktlinjer för vårdgivare i Stockholms län

1. Bakgrund och ansvar

Ansvar för handläggning av misstänkt och verifierad mässling vilar på verksamhetschef (VC) för vådenheten. Om exponering till medpatienter/medföljande kan ha skett, ansvarar VC för att smittspårning görs på enheten. Detta PM utgör ett stöd för detta. Varje vårdgivare bör dessutom ha egna interna rutiner för handläggning av misstänkt mässlingsmitta med rutiner för smittspårning och postexpositionsprofilax till kontakter vid ett konstaterat fall. Syftet är framför allt att minska risken för vårdrelaterad infektion av mässlingsvirus.

Behandlande läkare (den som har tagit provet som bekräftar diagnosen) är formellt ansvarig (enligt SMIL 2004:168) för smittspårningen. Eftersom många mässlingspatienter kan ha varit på flera vårdenheter innan diagnosen ställs, delegeras ansvaret för smittspårningen ut till alla enheter där andra patienter eller medföljande kan ha exponerats för smitta. Smittskydd Stockholm koordinerar i förekommande fall de olika aktiviteterna.

Tillsammans med de olika vårdgivarna kan en preliminär åtgärdsplan behöva göras där även information till andra vårdgivare som kan bli inblandade beaktas.

Kontakta Smittskydd Stockholm, jourhavande smittskydds läkare, direkt vid misstanke om mässling: 08-123 143 00. Under jourtid är numret kopplat via Karolinska Söinas växel.

2. När misstänka mässling (hos mottaglig person)?

Misstänkt mässling vid feber, hosta/snuva, konjunktivit och makulopapulöst utslag som börjar i ansiktet och bakom öronen och därefter sprider sig över resten av kroppen. Utslaget kommer oftast några dagar efter luftvägssymptomen. Särskilt efter utlandsresa eller efter exposition av ett känt mässlingsfall bör man misstänka diagnosen.

3. Mottaglighet

Följande bedöms immuna

- Personer födda före 1960 räknas som naturligt immuna efter genomgången infektion
- Personer som vet att de haft mässling räknas som immuna
- Personer som vaccinerats med två doser räknas som immuna
- Personer som är födda 1981 och senare har erbjudits vaccination med två doser i barn/skolvaccinationsprogrammet, vid 18 månaders och 6 års ålder. Barn som bara hunnit få en dos bedöms immuna (skyddseffekt ca 95% om dosengavs vid 18 månaders ålder), men ordinära booster vid 6 års ålder skall ges.

Följande bedöms inte säkert immuna

- Personer, äldre än 6 år, som vaccinerats med endos
- Personer födda under 1960-talet i Sverige
- Personer födda 1970–1980 har oftast fått en vaccindos vid 12 års ålder
- Barn < 18 mån, är oftast o vaccinerade
- Nyfödda barn (dock inte prematurt födda barn) till mödrar med genomgången mässling eller två vaccinationsdoser kan anses immuna upp till 3–6 månaders ålder, men försiktighetvis behandlas de som inte säkert immuna
- Äldre barn/vuxna som avstått från vaccination

Budskap

- 60- och 70-talister kan vara utan mässlingsskydd.
- Uppmuntra vaccination!